

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 februari 2019 houdende de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang, wat betreft de verlenging van het project
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

De Vlaamse Regering besliste op 22 februari 2019 een subsidie toe te kennen voor het proefproject werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang tot 1 april 2021. 2020 is echter vanwege COVID-19 een bijzonder jaar, dat niet als referentiejaar kan beschouwd worden in het kader van de geplande evaluatie. In die omstandigheden is de geplande evaluatie weinig zinvol. Bovendien voorziet de Federale Regering een evaluatie van het sui-generisstatuut. Het is dan ook aangewezen om de resultaten daarvan mee te nemen in de verdere besluitvorming over het proefproject. Voorliggend besluit heeft tot doel het proefproject te verlengen tot 2023 om de evaluatie te kunnen afstemmen op de federale evaluatie van het sui generis statuut en om te vermijden dat een negatieve impact op de dienstverlening aan gezinnen zou ontstaan door dat de organisatoren verplicht zijn onthaalouders al vanaf half november 2020 in vooropzeg te plaatsen of dat onthaalouders zouden stoppen met de dienstverlening aan gezinnen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Opgroeien

Inhoudelijk structurelement: geïntegreerd gezinsbeleid

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Voorliggend ontwerpbesluit beoogt de verlenging van het proefproject werknemersstatuut, zoals opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering houdende de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang (VR 2019 2202 DOC.0213/1-3).

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 10 november 2020, (ref JVE/-20-0732).

Omwille van de dringende noodzakelijkheid wordt dit ontwerp niet voorgelegd aan het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State (cf. Art. 3, §1 gecoördineerde wetten op de Raad van State). Het besluit wordt direct voorgelegd voor definitieve goedkeuring.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering

Voorliggend ontwerpbesluit heeft tot doel het proefproject werknemersstatuut voor onthaalouders in de kinderopvang, waartoe de Vlaamse Regering op 22 februari 2019 besliste, te verlengen.

De onthaalouders aangesloten bij een dienst hebben sinds 2003 een zgn. sui generis statuut. Dit statuut werd destijds in het leven geroepen door de Federale overheid als antwoord op het ontbreken van elke sociale bescherming van onthaalouders. Het sui generis statuut biedt hun een set aan sociale rechten maar geen rechten als werknemer.

De vraag naar de uitwerking van een volwaardig werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders stelt zich al lang.

De Vlaamse Regering keurde daarom op 22 mei 2015 (zie VR 2015 2205 DOC. 0494 -1BIS/ 1BIS-2), een beperkt proefproject goed, dat tot nu om de twee jaar telkens werd verlengd na evaluatie.

Dit proefproject van 2 jaar met een beperkte groep onthaalouders in een werknemersstatuut werd gefinancierd met middelen uit het VIA, aangevuld met Sociale Maribel middelen.

Tijdens dit eerste proefproject (2015-2016) kregen een beperkt aantal (121,33 VTE) aangesloten onthaalouders (kinderbegeleiders in de Gezinsopvang):

1. een volwaardig bedienden-statuuut;
2. met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur voor huisarbeid (cf. Art. 3 cao);
3. het loon van de hoogste categorie van het nationaal gewaarborgd minimum maandinkomen (3e cat. GGMM van de NAR (cf. Art. 4 cao);
4. een onkostenvergoeding van 30% van het bruto-maandloon (cf. art. 5 cao).

Dit proefproject werd na evaluatie een eerste keer verlengd voor de periode 2017-2018 (zie VR 2017 2402 DOC. 1394/1BIS-2).

In het kader van het sociaal overleg (VIA 5) engageerden de Vlaamse Regering en de sociale partners zich in 2019 (zie VR 2019 2202 DOC.0213/1-3), om het project opnieuw te verlengen met twee jaar, uit te breiden (meer kinderbegeleiders: een uitbreiding met 192,8 VTE, dus in totaal van 314,13 VTE (op een totaal van ongeveer 4000 'alleenwerkende' onthaalouders

aangesloten bij een dienst), én te verbeteren. De verbetervoorstellen bestonden erin om de tewerkstellingsbreuk anders te berekenen (alleen nog kijken naar het aantal uren) en om de loonvoorwaarden te verbeteren (hoger minimumloon).

Het nieuwe subsidiebedrag en de bijhorende subsidievoorwaarden waren een significante bijsturing. In die zin ging het om een nieuw project en nieuwe regelgeving.

De kinderbegeleiders die op dat ogenblik al deelnamen aan het proefproject werken sinds 1 januari 2019 aan de nieuwe en verbeterde (loon)voorwaarden, tenzij ze zelf beslissen om uit te stappen (en dan terug te vallen op hun sui generis statuut). Kinderbegeleiders die instapten vanaf 1 april 2019 werkten meteen volgens de nieuwe en verbeterde (loon)voorwaarden.

2. Doel van voorliggend ontwerp

Voorliggend ontwerp van besluit strekt ertoe het bestaand proefproject met twee jaar te verlengen om de hierna volgende redenen.

De huidige fase van het proefproject werknemersstatuut is gestart op 1 januari 2019 en loopt inderdaad tot 31 maart 2021.

Opgroeien heeft hiervoor samen met de sociale partners een evaluatiekader opgezet om de impact op de organisatoren en de kinderbegeleiders, de impact op de dienstverlening aan de gezinnen en de kostprijs voor de overheid in kaart te brengen. 2020 is vanwege COVID-19 echter een bijzonder jaar. In die omstandigheden is de geplande evaluatie weinig zinvol. Bovendien voorziet de Federale Regering een evaluatie van het sui-generisstatuut (cf. federale regeerakkoord). Het is dan ook aangewezen om de resultaten daarvan mee te nemen in de verdere besluitvorming over het proefproject.

Maar voor nu dringt een zeer cruciale snelle beslissing tot verlenging van het bestaande proefproject zich al op.

De looptijd van het huidige proefproject eindigt op 31 maart 2021. Dit lijkt nog relatief 'lang', maar de betrokkenen (diensten als werkgever en onthaalouders als werknemers) vragen nu waar ze vanaf 1 april 2021 aan toe zullen zijn.

Zonder duidelijk nieuws dat deze 314 VTE als werknemer aan de slag kunnen blijven ook vanaf 1 april 2021, zullen immers *vanaf half november* hun werknemer-onthaalouders moeten in vooropzeg worden gezet, zodat de werkgever niet na april 2021 nog opzegvergoeding moet doorbetalen waarvoor geen subsidie zal beschikbaar zijn. De tijd wordt nu dus zeer krap.

Als voor deze onthaalouders het werknemersstatuut stopt, kunnen ze wel naar sui generis terug, maar het signaal is heel duidelijk dat de meesten dan gewoon helemaal als onthaalouder zullen stoppen.

De effectieve stop van zulk volume onthaalouders zou een grote negatieve maatschappelijke impact hebben, veel ouders zouden voor grote opvangproblemen komen te staan.

Voorliggend ontwerp, strekt er om al deze redenen toe, omwille van corona, de duurtijd van het huidige proefproject te verlengen, met als eerste reden job- en opvangplaatsverlies te vermijden.

De sector gezinsopvang kent al jaren ernstig plaatsverlies door steeds meer stoppers en weinig starters.

Zonder verlenging van het proefproject, zullen 314 VTE vanaf half november in vooropzeg worden gezet en zal er een negatieve impact zijn:

- Op de betrokkenen onthaalouders die de facto ontslag zouden krijgen en dan wellicht uit de KO sector zullen verdwijnen,
- Op de betrokken diensten die heel wat plaatsen verloren zullen zien gaan,
- Op de ouders die opvang verliezen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 van het ontwerp van besluit strekt ertoe in artikel 18 van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 februari 2019 houdende de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang, de gewenste verlenging van het proefproject in te schrijven door de datum "1 april 2021 " te vervangen door de datum "31 maart 2023".

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting:

HISTORIEK:

In het regeerakkoord 2009-2014 had de Vlaamse Regering afgesproken om werk te maken van het werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders.

Het proefproject werd geregeld bij Besluit van de Vlaamse Regering van 22 mei 2015 houdende de regeling van de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project over het werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang aan organisatoren met een vergunning.

Het besluit werd gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 24 februari 2017 (BS 6 april 2017).

Het budgettair kader was toen:

Budgetten	2015	
	privaat	publiek
	1.020.000,00	270.000,00
	540.000,00	
	1.560.000,00	270.000,00

Middelen werden voorzien binnen VIA4:

Op 2 december 2011 werd het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA-4) ondertekend voor de social-/non-profitsector voor de periode 2011-2015. Dit akkoord werd gesloten tussen de Vlaamse overheid en de vertegenwoordigers van de werkgevers en de werknemers uit de private sectoren en voorziet in punt 5.4.3 om met ingang van het jaar 2012 een recurrent budget van 1 mio euro in te zetten voor de volgende doelstelling: 'Volwaardig werknemersstatuut onthaalouders (1 mio euro – indien op 31/12/2012 nog geen zekerheid bestaat over een concrete stap: een collectieve verzekering als aanzet tot latere 2e pensioenpijler)'. Aangezien het werknemersstatuut voor onthaalouders op datum van 31/12/2012 nog niet kon worden opgestart, werd het budget bij dotatie overgemaakt aan het paritair beheerde fonds voor bestaanszekerheid Sociaal Fonds 331 tot financiering

tweede pensioenpijler. De sociale partners waren bereid om deze middelen alsnog aan te wenden voor het proefproject. Het betreft 1,020 mio euro per jaar (geïndexeerd bedrag). De sociale partners waren bovendien bereid om bijkomend middelen in te zetten vanuit het paritair beheerde stelsel van de sociale Maribel. Het betreft 540.000 euro per jaar, zodat het totaal 1.560.000 euro per jaar bedraagt.

Voor de openbare sector:

Deze middelen zijn recurrent beschikbaar en werden toegekend voor de duur van het proefproject.

Het akkoord 2011-2015 van 31 mei 2013 voor de social-/non profit in de lokale besturen, voorziet onder andere middelen voor koopkrachtverhoging. Van dit budget werd voor 2015 en 2016 telkens 270.000 euro geheroriënteerd naar het proefproject.

Deze middelen werden toegekend voor de duur van het proefproject (tot en met 31 december 2016) en verlengd.

Het proefproject werd in 2017 geëvalueerd en verbetervoorstellen werden voorgesteld door de betrokken partners.

Binnen het VIA 5 had men 3 440 000 euro middelen voorzien voor én de verbetervoorstellen én uitbreiding. Eén vierde van het budget was voorbestemd voor de openbare sector (hun "marktaandeel").

Voor de private sector was er ook een bijkomend budget vanuit het fonds sociale maribel (573 375,00 euro).

De subsidie per VTE werd de volgende:

17 625,03 euro per VTE (mét verdeelsleutel voor de private):

13 516,14 euro is het subsidiedeel per VTE-privaat voor het agentschap Opgroeien regie; dit bedrag wordt in onze regelgeving ingeschreven. Het resterend deel 4 201,81 euro per VTE wordt gesubsidieerd door het fonds sociale maribel.

Voor de openbare subsidiëren we 17 625,03 euro per VTE.

Het huidig besluit loopt van 1 januari 2019 tot 1 april 2021.

Doel van deze bijkomende periode was om te evalueren en een beleid naar de toekomst uit te stippelen. Corona gooide echter roet op deze werkwijze. Evaluatie is, gezien de huidige omstandigheden, niet aangewezen. De bezettingsgraad loopt immers sterk terug en de sector wordt geconfronteerd met veel uitval.

Ook de verdere evaluatie van het sui generis statuut dient nog opgenomen te worden. Het is duidelijk dat beide evaluaties nodig zijn om te kunnen komen tot een afgestemd beleid voor de gezinsopvang.

Om die reden ligt de verlenging van het huidig BVR met betrekking tot de onthaalouders werknemers voor.

Voorstel is om dit te verlengen tot 31 maart 2023.

Budgettair zijn er geen gevolgen.

Opgemerkt dient wel dat de verkregen budgetten sociale maribel niet geïndexeerd worden. Dit impliceert dat de "gap" (te financieren door de private werkgevers) groter wordt bij elke spilindexoverschrijding. Momenteel zitten we echter in een periode van recessie en zal gezien de omvang en impact van de economische crisis af te wachten zijn in welke mate

herstel zich voordoet. Met andere woorden de spilindexoverschrijdingen zullen mekaar niet in snel tempo opvolgen.

Conclusie:

Om stabiliteit en zekerheid te bieden wordt het besluit Vlaamse Regering dat het werknemerschap regelt voor bepaalde onthaalouders met 2 jaar verlengd. Deze verlenging heeft geen budgettaire gevolgen voor het agentschap Opgroeien.

B. ESR-TOETS

De vereiste kredieten zijn ingeschreven op ESR gezinsopvang 343222A.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de bestuurszaken, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

1. personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet;
 2. werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen;
 3. investeringen en schulden: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
 4. ontvangsten: het voorstel heeft geen bijkomende ontvangsten als gevolg;
- conclusie:** het voorstel heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het agentschap Opgroeien zal gerichte communicatie uitwerken naar de doelgroep over de verlenging van het proefproject zodat het aantal plaatsen in de kinderopvang niet in het gedrang komt door onzekerheid voor de organisatoren en onthaalouders over de verlenging van het proefproject werknemersstatuut.

Zodra de situatie omwille van de coronamaatregelen het toelaat, wordt verder evaluatie van het proefproject voorzien met het oog op het uitwerken van een duurzame oplossing voor het statuut van onthaalouders.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 februari 2019 houdende de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang, wat betreft de verlenging van het project;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 februari 2019 houdende de toekenning van een subsidie voor een vernieuwend project werknemersstatuut van de kinderbegeleider gezinsopvang, wat betreft de verlenging van het project, te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE